

Innspill til statsbudsjettet for 2026

Oslo, 28. februar 2025

Kunstnernettverket samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 30 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Overordnet:

Justeringer av poster i siste års budsjett la til grunn lavere lønns- og prisstigning enn det som er realiteten. Kunstnernettverket er derfor bekymret for den økonomiske utviklingen til kunstnere. Dersom institusjoner opplever at budsjettet ikke strekker til som planlagt, på grunn av at pris- og lønnsvekst er høyere enn forutsatt, betyr det at de må over på «sparebluss». Konsekvensen av dette er kutt i institusjonenes innhold, den faktiske *kulturen*. Av erfaring frykter Kunstnernettverket at dette særlig vil gjelde det innholdet som leveres på oppdrag fra enkeltkunstnere og det frie feltet.

De frie kunstnerne uten direkte tilknytning til institusjoner er viktige for å sikre befolkningens tilgang til frie ytringer og kulturopplevelser. At samtiden kommenteres gjennom ny kunst er også et viktig bidrag til motstandskraft, engasjement og demokratisk meningsutveksling. Tilgang til kunst- og kulturuttrykk kan gi mening i vanskelige tider «og en følelse av tilhørighet, identitet og håp», jamfør kapittel 6.4.2 i Meld. St. 9 (2024–2025) Totalberedskapsmeldingen.

Kap 320, post 72 Kunstnerstipend m.m.

Tiltak: Kunstnernettverket støtter Statens kunstnerstipend (SKS) sitt budsjettinnspill om flere stipendhjemler for å oppnå en høyere tildelingsprosent. For å forhindre at stipendene devalueres over tid, må stipendbeløpet oppjusteres i tråd med lønnsveksten i staten.

I Meld. St. 22 (2022-2023) *Kunstnarkår*, som nå er behandlet i Stortinget, signaliserte regjeringen en satsing på kunstnerøkonomien. Kunstnerstipendene er blant de mest treffsikre virkemidlene i kunstnerøkonomien. Stipendene går direkte til kunstnere over hele landet innen alle sjangere, og gir økonomisk forutsigbarhet til å kunne fordype og utvikle kunstnerskapet sitt.

Et representativt og mangfoldig kunstliv er avhengig av gode rammevilkår. Kunstnerstipendene gir kunstnerne mulighet til å skape fri kunst av høy kvalitet, og er avgjørende for bred rekruttering til kunstneryrket og at kunstnere skal ha mulighet til å forbli i yrket. Hvert år får et stort antall godt kvalifiserte søkere avslag på sine søknader om stipend. Behovet for flere hjemler – særlig flerårige arbeidsstipender som sikrer forutsigbar inntekt – er stort.

Utvalget for Statens Kunstnerstipend (SKS) viser i sin budsjettøknad til KUD at det i 2024 var en tildelingsprosent på kun seks prosent for arbeidsstipend og fire prosent for stipend til etablerte kunstnere, dette til tross for en betydelig økning i antallet kvalifiserte søkere de siste årene. SKS skriver videre at denne utviklingen understreker både relevansen av kunstnerstipendene og det store behovet for økonomisk støtte i kunstfeltet. Utvalget ønsker derfor å øke tildelingsprosenten for SKS til 10 % i løpet av de neste årene. Da trengs det flere nye hjemler.

Sikre lønnsvekst for statens kunstnerstipend

De siste årene er det etablert et standardnivå for stipendene på omtrent 50 % av en heltids gjennomsnittsinntekt i Norge (jf. SSB sin statistikk). For 2024 ble statens kunstnerstipend økt med 3,8 %, noe som er langt under den statlige lønnsveksten på 5,2 %. For å unngå at stipendene devalueres over tid, ber vi regjeringen om å indeksregulere arbeidsstipend, langvarige stipend og garantiinntekter med et minimum lik rammen for lønnsoppgjøret i staten.

Kap 320, post 55, Norsk kulturfond

Tiltak: Samlet økning av Norsk kulturfond i 2026 på 228 mill. kroner i friske midler i tråd med Kulturrådets søknad.

Norsk kulturfond har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk. Kulturfondet skal bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Kulturfondet er helt avgjørende som kilde til finansiering av det frie feltet og for kunstnerisk produksjon.

Kulturrådet skriver i sitt budsjettinnspill for 2026 at de ber om økninger som vil bidra til å oppfylle infrastrukturkravet, og til at det potensialet som ligger i kunst- og kulturfeltet kan utnyttes i større grad enn i dag. Slik kan små og store lokalsamfunn bygges med og rundt et rikt kulturliv.

Kunstnernettverket deler Kulturrådets bekymring om at andelen av kulturbudsjettet som forvaltes på armlengdes avstand går ned, og vi er enige i at grunnprinsippet i norsk kulturpolitikk svekkes når andelen av statlige midler som fordeles etter politisk beslutning øker.

Som Kulturrådet skriver bidrar Kulturfondet til en styrket kunstnerøkonomi på flere måter. Både gjennom prosjekt-, innkjøps- og produksjonsordninger som går midler direkte til kunstnerne, men også gjennom arrangør- og arenaordninger som setter formidlingsaktørene i stand til å betale kunstnerhonorarer. Formidlingen øker også kunstnernes salgsinntekter.

Kulturfondets ordninger bidrar i tillegg til at prosjekter kan utvikles lokalt, at det som skapes vises flere steder og at arenaer for opplevelser og fellesskap finnes i hele landet. Kulturfondets midler når ut også til steder som ikke har større kulturinstitusjoner. Slik bidrar Kulturfondets midler til å styrke ytringsrommet og at den offentlige samtalen er kunnskapsbasert og gir plass til ulike stemmer og kritiske vinklinger.

Regionale kulturfond

Kunstnernettverket er svært positiv til regjeringens økte satsing på kultur i regionene. Det er imidlertid avgjørende å forhindre at fylkeskommunene oppfatter ordningen som en erstatning for eksisterende støtteordninger, og dermed som en anledning til å kutte i sine kulturbudsjetter. Kunstnernettverket legger til grunn at det er friske midler til kulturfondene, og at fondene ikke skal opprettes på bekostning av allerede eksisterende ordninger. Forskriften for regionale kulturfond er nå til høring, og Kunstnernettverket mener denne forutsetningen for ordningen med regionale fond må gjøres eksplisitt i forskriftsteksten.

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

Kap 337, post 70 Kompensasjon til kopiering til privat bruk

Tiltak: Øke bevilgningen til Norwaco med 20 % i tråd med at ordningen i 2018 ble utvidet til å omfatte litterære og visuelle verk.

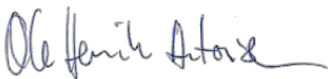
Det fremgår av åndsverklovens §26 at det er lovlig å fremstille enkelte eksemplarer av offentliggjorte åndsverk til privat bruk i Norge. Dette unntaket fra eneretten til opphavsrettslig beskyttede verk og frembringelser betinger at rettighetshaverne får rimelig kompensasjon, ref EUs opphavsrettsdirektiv fra 2001.

Retten til privatkopieringskompensasjonen er fastsatt i åndsverkloven for å sikre allmennheten tilgang til kultur. Det er også, som nevnt ovenfor, nedfelt at rettighetshaverne får økonomisk kompensasjon gjennom en årlig bevilgning i statsbudsjettet. Ordningen ble i 2018 utvidet til å omfatte nye rettighetshavergrupper: litterære og visuelle verk.

Kunstnernettverket har siden utvidelsen bedt om en høyere bevilgning for å favne de nye verkstypene. Norwaco har i sine søknader til departementet redegjort for hvorfor det vil stride mot intensjonen ved utvidelsen av denne kompensasjonsordningen dersom utvidelsen ikke medfører økt økonomisk kompensasjon. Det er så langt ikke tatt hensyn til at ordningen er utvidet, selv om dette burde blitt gjort allerede i 2018.

Kunstnernettverket ber om at bevilgningen til Norwaco økes med 20 %, for å muliggjøre kompensasjon til rettighetshavere i tråd med utvidelsen av ordningen.

På vegne av Kunstnernettverket,
vennlig hilsen

Ole Henrik Antonsen